

Warszawa, 27 czerwca 2022 roku

Sprawa: Pismo Przewodniczącej Zarządu
Krajowej Rady Forów Skarbników
Jednostek Samorządu
Terytorialnego z 18 maja 2022 r. w
sprawie podjęcia działań
zmierzających do zwiększenia
dochodów własnych JST
Znak sprawy: ST8.471.5.2022

Kontakt: Kancelaria MF
tel. +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Przewodnicząca Zarządu Krajowej
Rady Forów Skarbników JST

Szanowna Pani Przewodnicząca,

w związku z treścią podpisanej przez Panią petycji dnia 18 maja, kierowanej do Prezesa Rady Ministrów Pana Mateusza Morawieckiego i w związku z treścią otrzymanej, również przez Panią, korespondencji z Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Ministerstwo Finansów zostało upoważnione do udzielenia odpowiedzi na to wystąpienie.

Przy pełnej świadomości podnoszonych przez uczestników IV Krajowego Kongresu Forów Skarbników w Warszawie kwestii i problemów należy wskazać, że reformowanie systemu dochodów JST, choć zostało skutecznie zapoczątkowane, to z wielu względów jest rozłożone w czasie. W zmianach już przyjętych i tych planowanych, zostało sformułowane założenie pozwalające na to, aby dochody JST, obecnie jak i po wprowadzeniu całego pakietu zmian, nie były niższe niż w systemie sprzed reformy.

W związku z powyższymi uwagami i podkreślenia wymagają następujące opisane poniżej fakty.

Otóż ustawą z 14 października 2021 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych innych ustaw¹ wprowadzono rozwiązania zapewniające dostosowanie systemu finansów samorządu terytorialnego do wyzwań, związanych zwłaszcza z wdrożeniem zmian w systemie podatkowym.

¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 1927 i 2427

Już w 2021 r. - dzięki dobrej sytuacji budżetowej - JST otrzymały na poczet wydatków przyszłorocznych, dodatkowe środki w wysokości 8 mld zł (dzielone algorytmem), jako uzupełnienie subwencji ogólnej z przeznaczeniem na realizację zadań własnych.

Przyjęte ww. ustawą rozwiązania mają wzmocnić finanse samorządów, sprawić, że dochody JST będą bardziej stabilne i mniej narażone na cykliczność oraz na wprowadzane zmiany legislacyjne. Korzystne dla JST będzie określenie z góry, przed rozpoczęciem roku budżetowego, kwot ich dochodów, które to kwoty nie będą się zmieniały przez cały rok, niezależnie od koniunktury gospodarczej roku budżetowego, czy terminów rozliczeń podatków. Z pewnością ułatwi to samorządom planowanie oraz realizowanie budżetów.

W wyniku tych zmian dochody JST z tytułu PIT po pierwszym kwartale br., ustalone wg. nowego systemu równych rat, wyniosły 13 492 mln zł i są wyższe prawie o 573 mln zł od poprzedniego systemu, który obowiązywał do roku 2021.

Podkreślić należy, że w 2022 roku, po wprowadzeniu rozwiązań stabilizujących i wzmacniających finanse JST, łączne dochody wszystkich JST z tytułu PIT i CIT (po uzupełnieniu o dodatkowe środki w kwocie 8 mld zł) będą wyższe o 10,3 proc. od dochodów prognozowanych przez same JST. Żadna jednostka samorządu terytorialnego i to jest w pełni zgodne z Państwa postulatami, nie powinna w 2022 r. mieć dochodów mniejszych niż to prognozowała.

Od roku 2023, dochody JST zostaną uzupełnione o nową część subwencji ogólnej dla gmin, powiatów i województw – część rozwojową. Zasady ustalania globalnej kwoty tej części subwencji, jak również sposób jej podziału pomiędzy poszczególne jednostki, będzie następował na podstawie obiektywnego algorytmu.

Będzie on uwzględniał kluczowe parametry, jakimi są: liczba mieszkańców oraz poziom wydatków majątkowych JST. Subwencja rozwojowa zostanie rozdzielona między wszystkie JST. O przeznaczeniu środków będzie decydowała jednostka samorządu terytorialnego. Subwencja rozwojowa będzie mogła być przeznaczona zarówno na inwestycje jak i na wydatki bieżące.

Dodatkowo system finansów samorządowych został uzupełniony o regułę zapewniającą długookresową stabilizację w zakresie wpływów podatkowych. W sytuacji, jeśli dochody z PIT i CIT w danym roku spadną poniżej ustalonego, referencyjnego poziomu, samorzady otrzymają zwiększoną subwencję rozwojową, która będzie kompensować ewentualne spadki.

W kolejnych latach referencyjna kwota będzie indeksowana wskaźnikiem średniookresowej dynamiki PKB w cenach bieżących, czyli będzie uwzględniała wzrost gospodarczy oraz inflację.

W przypadku bieżącego roku 2022, skutki finansowe aktualnie wprowadzonych zmian podatkowych dla samorządów, nie występują i to z uwagi na wprowadzony mechanizm równych, stałych rat PIT. Natomiast od 2023 r. zmniejszenie dochodów JST z tytułu udziału w podatku PIT będzie w zasadniczej mierze kompensowane dodatkowym wzrostem subwencji rozwojowej – ponad kwotę obligatoryjną tej subwencji, która na rok 2023 wynosi 3 mld zł.

Kompensacja ta wynika z wprowadzonej tzw. reguły stabilizującej/zabezpieczającej dochody samorządów.

Jednocześnie w uchwalonej przez Sejm w dniu 12 maja 2022 r. ustawie o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw, wprowadzono przepisy doprecyzowujące mechanizm kompensowania ubytków w dochodach poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego tak, by wszystkie gminy, powiaty i województwa, adekwatnie do tych ubytków, partycypowały w kompensacie.

W szczególności wprowadzono rozwiązania, w świetle których - wynikająca z reguły stabilizującej - globalna kwota zwiększenia subwencji rozwojowej na rok 2023 będzie rozdzielana między samorządy proporcjonalnie do planowanych na 2023 r. dochodów JST z tytułu udziału we wpływach z PIT. Dzięki temu kompensata ubytków będzie w 100% adekwatna do ubytków w PIT w poszczególnych samorządach.

Ponadto zaznaczyć należy, że dochody samorządowe mogą być uzupełniane poprzez środki rezerw budżetowych.

Niezależnie od powyższego należy podkreślić, że po zakończeniu roku budżetowego 2021 samorządom pozostało 50,1 mld zł środków do wykorzystania na realizację zadań w roku 2022 i kolejnych latach. To zdecydowanie największa pula środków, jaka pozostała w samorządzie do wykorzystania w kolejnych latach. Była 2,5-krotnie większa niż pozostała po wykonaniu ostatniego roku przed pandemią (2019 r.) i ponad 4-krotnie większa niż pozostała po wykonaniu 2015 r.

Takie środki to solidny bufor finansowy, który zapewni samorządom bezpieczne przejście przez rok 2022. Co ważne, nadwyżki wystąpiły na poziomie wszystkich rodzajów JST. Zanotowały je zarówno gminy, miasta na prawach powiatu, powiaty i województwa.

Jak wspomniano na wstępie, uchwalona 14 października 2021 ustawa, to pierwszy etap reformy systemu dochodów jednostek samorządu terytorialnego. Obecnie w Ministerstwie Finansów prowadzone są wstępne prace koncepcyjne nad zmianą systemu subwencyjnego. Ta zmiana przepisów będzie przygotowywana we współpracy ze stroną samorządową.

Z wyrazami szacunku
Z upoważnienia Ministra Finansów

Dyrektor Departamentu
Finansów Samorządu Terytorialnego

Marek Wiewióra

/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/

Otrzymują:
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów,
Biuro Prezesa Rady Ministrów